JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PEDRO CRUZ VILLALÓN
8 päivänä syyskuuta 2015[1]

Asia C-300/14

Imtech Marine Belgium NV
vastaan
Radio Hellenic SA

(Ennakkoratkaisupyyntö – Hof van Beroep te Antwerpen (Belgia))

Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 805/2004 — Riitauttamattomia vaatimuksia koskeva eurooppalainen täytäntöönpanoperuste — Vahvistamista koskevat vaatimukset — Sisäisiin menettelyihin sovellettavat vähimmäisvaatimukset — Velallisen puolustautumisoikeus — 19 artikla — Uudelleentutkiminen poikkeuksellisissa tapauksissa — Tuomioistuimen kirjaajan tehtävät

1. Unionin tuomioistuimella on nyt käsiteltävän asian yhteydessä ensimmäistä kertaa tilaisuus tulkita asetuksen (EY) N:o 805/2004[2] (jäljempänä eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annettu asetus) 19 artiklan 1 kohtaa. Säännöksessä vahvistetaan riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönottoon liittyvät vähimmäisvaatimukset, joiden on täytyttävä jokaisen jäsenvaltion prosessioikeuksissa, jotta riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion vahvistamista voidaan hakea niissä poikkeuksellisissa tapauksissa, joissa velallinen ei ole voinut hänestä riippumattomista syistä riitauttaa vaatimusta tai puolustautua. Tällaisten vähimmäisvaatimusten viime käden tarkoituksena on taata, että tuomiojäsenvaltiossa on kunnioitettu joka tapauksessa tosiasiallisesti sellaisen velallisen puolustautumisoikeutta, jota vastaan eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistettu tuomio voidaan panna täytäntöön; tässä yhteydessä on otettava huomioon, että eksekvatuurimenettelyn poistamisen johdosta ei siinä jäsenvaltiossa, jossa täytäntöönpanoa haetaan, näin vahvistettua tuomiota voida valvoa lainkaan.

2. Nyt käsiteltävän asian olosuhteissa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava muutoksenhakuasteessa varsinaisesti, voidaanko ensimmäisessä oikeusasteessa annettu tuomio vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi, kun on epäselvää, miten pitkälle Belgian oikeusjärjestyksessä noudatetaan tosiasiallisesti eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa ja erityisesti sen 19 artiklassa vahvistettuja menettelyä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Unionin tuomioistuimelle esitetään tässä yhteydessä viisi ennakkoratkaisukysymystä, joihin annettavien vastausten perusteella pitäisi pystyä selvittämään, onko Belgian oikeus mukautunut edellä mainitussa 19 artiklassa säädettyihin vaatimuksiin ja onko belgialaisten tuomioistuinten antamat riitauttamattomia vaatimuksia koskevat tuomiot näin ollen lähtökohtaisesti mahdollista vahvistaa eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi.

1 — Alkuperäinen kieli: espanja.

2 — Riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL L 143, s. 15).

I **Asiaan sovellettava lainsäädäntö**

A *Unionin oikeus*

3. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 1 artiklan mukaan kyseisen asetuksen tarkoituksena on ”ottaa käyttöön riitauttamattomia vaatimuksia koskeva eurooppalainen täytäntöönpanoperuste, jonka avulla tehdään vähimmäisvaatimukset vahvistamalla mahdolliseksi tuomioiden, tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen ja virallisten asiakirjojen vapaa liikkuvuus kaikissa jäsenvaltioissa ilman, että täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa on ennen tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarpeen suorittaa välivaiheen menettelyä”.

4. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen johdanto-osan kaikista 26 perustelukappaleesta on nyt käsiteltävässä asiassa syytä ottaa esille seuraavat:

”– –

(10) Kun jäsenvaltion tuomioistuin on antanut riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion velallisen osallistumatta menettelyyn, on luopuminen asian tutkimista koskevista menettelyistä täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa erottamattomasti yhteydessä siihen ja riippuvainen siitä, että vastaajan puolustautumisoikeuksien suojalla on riittävät takeet.

(11) Tässä asetuksessa pyritään edistämään perusoikeuksia, ja siinä otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Asetuksella pyritään erityisesti takaamaan perusoikeuskirjan 47 artiklassa tunnustetun oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kunnioittaminen kaikilta osin.

(12) Olisi säädettävä tuomioon johtavia menettelyjä koskevat vähimmäisvaatimukset, jotta voidaan varmistaa, että velallinen saa riittävän ajoissa ja siten, että hänen on mahdollista valmistautua vastaamaan asiassa, tiedon häntä koskevasta oikeudenkäynnistä, hänen aktiiviselle oikeudenkäyntiin osallistumiselleen asetettavista vaatimuksista kyseisen vaatimuksen riitauttamiseksi sekä osallistumatta jättämisen seurauksista.

– –

(17) Tuomioistuinten, joilla on toimivalta tutkia, onko menettelyä koskevia vähimmäisvaatimuksia noudatettu kaikilta osin, olisi, jos ne toteavat vaatimuksia noudatetun, annettava eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistava vakiomuotoinen todistus, josta ilmenee tämä tutkinta ja sen tulos.

(18) Keskinäinen luottamus lainkäyttöön jäsenvaltioissa antaa jäsenvaltion tuomioistuimelle perusteet katsoa, että kaikki eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistamisen edellytykset ovat täyttyneet siten, että tuomio voidaan panna täytäntöön kaikissa muissa jäsenvaltioissa ilman, että menettelyä koskevien vähimmäisvaatimusten asianmukaista noudattamista tutkitaan uudelleen siinä jäsenvaltiossa, jossa tuomio on määrä panna täytäntöön.

(19) Tämä asetus ei velvoita jäsenvaltioita mukauttamaan kansallista lainsäädäntöään asetuksessa vahvistettuihin vähimmäisvaatimuksiin. Se kannustaa tähän antamalla mahdollisuuden tehokkaampaan ja nopeampaan tuomioiden täytäntöönpanoon muissa jäsenvaltioissa vain siinä tapauksessa, että nämä vähimmäisvaatimukset täytetään.”

5. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiossa annettu riitauttamatonta vaatimusta koskeva tuomio on tuomion antaneelle tuomioistuimelle milloin tahansa tehtävästä hakemuksesta vahvistettava eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi, jos

a) tuomio on täytäntöönpanokelpoinen tuomiojäsenvaltiossa; ja

b) tuomio ei ole ristiriidassa asetuksen (EY) N:o 44/2001 II luvun 3 ja 6 jaksossa säädettyjen toimivaltasääntöjen kanssa; ja

c) tuomioistuinmenettely tuomiojäsenvaltiossa on ollut III luvussa säädettyjen vaatimusten mukainen, kun kyse on tämän asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b tai c alakohdassa tarkoitetusta riitauttamattomasta vaatimuksesta; ja

d) tuomio on annettu siinä jäsenvaltiossa, jossa velallisella on asetuksen (EY) N:o 44/2001 59 artiklassa tarkoitettu kotipaikka, jos

— kyse on tämän asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b tai c alakohdassa tarkoitetusta riitauttamattomasta vaatimuksesta, ja

— vaatimus liittyy kuluttajan tekemään sopimukseen, jonka ei voida katsoa kuuluvan tämän elinkeinoon tai ammattiin, ja

— velallinen on kuluttaja.”

6. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen III luvun otsikkona on ”Riitauttamattomia vaatimuksia koskeville menettelyille asetetut vähimmäisvaatimukset”, ja luvun ensimmäisenä olevan 12 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”sellaisen vaatimuksen johdosta annettu tuomio, joka on 3 artiklan 1 kohdan b tai c alakohdan mukaisesti riitauttamaton, voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vain, jos tuomioistuinmenettely tuomiojäsenvaltiossa on täyttänyt tässä luvussa säädetyt menettelyä koskevat vaatimukset”.

7. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen III lukuun sisältyy niin ikään 19 artikla, jonka otsikkona on ”Uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevat vähimmäisvaatimukset” ja jossa säädetään seuraavaa:

”1. Sen lisäksi, mitä 13–18 artiklassa säädetään, tuomio voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vain, jos velallisella on tuomiojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti oikeus pyytää tuomion tutkimista uudelleen siinä tapauksessa, että

a) i) haastehakemus tai vastaava asiakirja tai tarvittaessa kutsu saapua oikeuden istuntoon on annettu tiedoksi jollakin 14 artiklassa säädetyllä menettelyllä, ja

ii) tiedoksiantoa ei velallisesta riippumattomista syistä ole suoritettu riittävän ajoissa siten, että velallinen on voinut valmistautua vastaamaan asiassa;

tai

b) velallinen ei ole voinut vastustaa vaatimusta ylivoimaisen esteen tai hänestä riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi,

edellyttäen että hän toimii kummassakin tapauksessa viipymättä.

2. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioilla olevaa mahdollisuutta sallia tuomion uudelleen tutkiminen 1 kohdassa mainittuja väljemmin ehdoin.”

B *Kansallinen oikeus*

8. Belgian oikeudenkäyntimenettelyä koskevaan lakiin (Belgisch Gerechtelijk Wetboek, jäljempänä BGW) sisältyvät seuraavat, nyt käsiteltävän asian kannalta merkitykselliset säännökset:

— BGW:n 50 §: ”Preklusiivisia määräaikoja ei voida lyhentää eikä jatkaa edes asianosaisten suostumuksella, ellei määräajan menettäminen perustu laissa säädettyihin olosuhteisiin. Jos 1048, 1051 ja 1253quater §:n c ja d kohdassa säädettyjen valituksen ja takaisinsaannin määräajat alkavat kuitenkin tuomioistuimen lomakauden aikana ja päättyvät silloin, määräaikoja pidennetään uuden työvuoden viidenteentoista päivään asti.”

— BGW:n 55 §: ”Silloin, kun laissa säädetään, että asianosaiselle, jolla ei ole kotipaikkaa eikä asuinpaikkaa eikä prosessiosoitetta Belgiassa, myönnettyjä määräaikoja on pidennettävä, pidennys on seuraava: 1) 15 päivää silloin, kun asianosainen asuu Belgian rajavaltiossa tai Ison-Britannian [ja Pohjois-Irlannin] yhdistyneessä kuningaskunnassa; 2) 30 päivää silloin, kun hän asuu toisessa Euroopan maassa, ja 3) 80 päivää silloin, kun hän asuu muussa osassa maailmaa.”

— BGW:n 860 §: ”Siitä riippumatta, mikä menettelymääräys on jätetty täyttämättä tai mitä menettelymääräystä ei ole täytetty sääntöjenmukaisella tavalla, oikeudenkäyntitoimea ei saada todeta pätemättömäksi, ellei sen pätemättömäksi toteamisesta ole nimenomaisesti säädetty laissa. Muutoksenhakukeinojen käyttämiselle asetetut määräajat ovat preklusiivisia. Muut määräajat ovat ainoastaan silloin preklusiivisia, kun siitä säädetään laissa.”

— BGW:n 1048 §: ”Jollei ylikansallisissa ja kansainvälisissä määräyksissä määrätyistä määräajoista muuta johdu, takaisinsaannin hakemiselle asetetun määräajan pituus on kuukausi 792 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesta tuomion tiedoksiantamisesta lukien. Jos asianosaisella, joka ei ilmestynyt oikeuden istuntoon, ei ole koti- tai asuinpaikkaa tai prosessiosoitetta Belgiassa, takaisinsaannin hakemiselle asetettua määräaikaa pidennetään 55 §:n mukaisesti.”

— BGW:n 1051 §: ”Jollei ylikansallisissa ja kansainvälisissä määräyksissä määrätyistä määräajoista muuta johdu, valituksen tekemiselle asetetun määräajan pituus on kuukausi 792 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesta tuomion tiedoksiantamisesta lukien. Kyseinen määräaika lasketaan siitä päivästä, jona tuomio on annettu tiedoksi myös tiedoksiantoa vaatineelle osapuolelle. Jos jollakin asianosaisella, jolle tuomio on annettu tiedoksi tai joka on vaatinut tuomion tiedoksiantamista, ei ole koti- tai asuinpaikkaa tai prosessiosoitetta Belgiassa, valituksen tekemiselle asetettua määräaikaa pidennetään 55 §:n mukaisesti. Sama pätee myös silloin, kun jollakin asianosaisella, jolle tuomio on annettu tiedoksi 792 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti, ei ole koti- tai asuinpaikkaa tai prosessiosoitetta Belgiassa.”

II **Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

9. Imtech Marine Belgium NV -niminen yhtiö (jäljempänä Imtech) jonka kotipaikka on Belgiassa, oli tarjonnut erilaisia palveluita Radio Hellenic -nimiselle yhtiölle, joka kotipaikka on Kreikassa. Radio Hellenic ei ollut maksanut Imtechin vaatimia 23 506,99:ää euroa, joten Imtech nosti Radio Helleniciä vastaan kanteen Belgiassa ja vaati, että Radio Hellenic määrätään suorittamaan maksu ja että tästä annettava tuomio vahvistetaan eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, Rechtbank van Koophandel te Antwerpen (Belgia) otti kanteen tutkittavaksi ja katsoi Imtechin vaatimuksen osittain perustelluksi. Radio Hellenic tuomittiin yksipuolisella tuomiolla maksamaan

velkamäärä (ja kyseisiä kahta osapuolta sitovan sopimuksen mukainen korvaus sekä viivästyskorot ja oikeudenkäyntikulut). Rechtbank van Koophandel te Antwerpen katsoi kuitenkin, ettei se voinut vahvistaa tuomiota eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi Imtechin vaatimalla tavalla, sillä Belgian lainsäädäntö ei täyttänyt eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa vahvistettuja menettelyä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Imtech haki Hof van Beroep te Antwerpenilta tuomioon muutosta siltä osin, kuin ensimmäisessä oikeusasteessa annettua tuomiota ei ollut vahvistettu eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

10. Belgian oikeuskäytännössä ja oikeustieteellisessä keskustelussa on kiistaa siitä, täyttääkö Belgian oikeus eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan mukaiset uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevat vähimmäisvaatimukset erityisesti nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tilanteessa, jossa velallinen on tuomittu yksipuolisella tuomiolla ja jossa Belgian lainsäädännön mukainen muutoksenhakukeinojen käyttämiselle yksipuolisia tuomioita vastaan asetettu määräaika on päättynyt, joten Hof van Beroep te Antwerpen päätti keskeyttää asian käsittelyn ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Rikotaanko [SEUT 288 artiklaa] sillä, että [eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annettua] asetusta – – ei sovelleta välittömästi sen johdosta, että

— Belgian lainsäätäjä on jättänyt saattamatta mainitun asetuksen osaksi Belgian lainsäädäntöä ja

— Belgian lainsäätäjä on – siitä huolimatta, että Belgian lainsäädännössä säädetään takaisinsaannista ja valituksesta – jättänyt sisällyttämättä uudelleentutkintamenettelyä lainsäädäntöön – –?

2) Jos kysymykseen vastataan kieltävästi, miten [eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun] asetuksen [– –] 19 artiklan 1 kohdassa oleva ”tuomion tutkiminen uudelleen” on ymmärrettävä, kun otetaan huomioon [unionin] asetuksen välitön oikeusvaikutus? Onko uudelleentutkintamenettelystä säädettävä vain siinä tapauksessa, että kutsun/haastehakemuksen tiedoksianto on tapahtunut [eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun] asetuksen [– –] 14 artiklassa säädetyllä tavalla, eli siten, ettei siihen liity vastaanottotodistusta? Eikö Belgian lainsäädäntö tarjoa [BGW:n] 1047 §:n mukaisella takaisinsaannilla ja [BGW:n] 1050 §:n mukaisella valituksella riittäviä takeita [eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun] asetuksen [– –] 19 artiklan 1 kohdassa säädettyä uudelleentutkintamenettelyä koskevien edellytysten täyttämiseksi?

3) Tarjoaako [BGW:n] 50 §, jonka mukaan [BGW:n] 860 §:n 2 momentissa, 55 §:ssä ja 1048 §:ssä säädettyjä preklusiivisia määräaikoja voidaan pidentää silloin, kun kyse on ylivoimaisesta esteestä tai [velallisesta] riippumattomista poikkeuksellisista olosuhteista, riittävän suojan – – [eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun] asetuksen [– –] 19 artiklan [1 kohdan] b alakohdassa tarkoitetussa mielessä?

4) Onko riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistaminen lainkäyttöön kuuluva ratkaisu, jota on vaadittava haastehakemuksella? Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, onko tuomioistuimen vahvistettava tuomio eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi ja onko kirjaajan toimitettava täytäntöönpanoperusteen vahvistava todistus? Jos kysymykseen vastataan kieltävästi, voiko tuomion vahvistaminen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi olla kirjaajan tehtävä?

5) Jos vahvistaminen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi ei ole lainkäyttöön kuuluva ratkaisu, voiko hakija, joka ei ole käyttänyt haastehakemusta eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistamisen vaatimiseen, vaatia jälkikäteen eli ratkaisun tultua lainvoimaiseksi kirjaajalta tuomion vahvistamista eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi?”

11. Unionin tuomioistuin piti Hof van Beroep te Antwerpenin esittämiä perusteluja riittämättöminä, joten se esitti sille tiedonsaantipyynnön ja pyysi sitä esittämään niiden kansallisen oikeuden säännösten sisällön, joihin ennakkoratkaisupyynnössä viitataan, ja asiaan liittyvän kansallisen oikeuskäytännön sekä lisätietoja toisen ennakkoratkaisukysymyksen toisen osan ja viidennen ennakkoratkaisukysymyksen osalta. Hof van Beroep te Antwerpen antoi pyydetyt tiedot ja selitykset.

12. Kirjallisia huomautuksia menettelyssä ovat esittäneet Portugalin hallitus, Belgian hallitus, Puolan hallitus ja Euroopan komissio.

III **Asian arviointi**

13. Yleisesti on todettava, että eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 12 artiklan mukaan nyt käsiteltävän asian kaltainen yksipuolinen tuomio voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi ainoastaan, jos menettelyssä on noudatettu kyseisen asetuksen 13 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia, minkä tavoitteena on taata, että velallinen on saanut tarvittavat tiedot menettelystä ja että velallisella on ollut joka tapauksessa tilaisuus tulla kuulluksi ja puolustautua.[3] Myös mainitun asetuksen 19 artiklaa, jonka tulkintaa Hof van Beroep te Antwerpenin esittämät ennakkoratkaisukysymykset koskevat, on tulkittava tätä taustaa vasten.

A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

14. Ensimmäisessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, rikotaanko SEUT 288 artiklaa, jonka mukaan asetukset ovat kaikilta osin velvoittavia, sillä, ettei Belgian kansallista lainsäädäntöä ole välttämättä mukautettu eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen säännöksiin etenkään uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevasta menettelystä annetun säännöksen osalta.

1. Asianosaisten ja muiden osapuolten keskeiset lausumat

15. Ensimmäisestä ennakkoratkaisukysymyksestä huomautuksia esittäneet osapuolet ovat yksimielisiä siitä, ettei eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annettu asetus velvoita jäsenvaltioita säätämään oikeusjärjestyksessään tietystä uudelleentutkimista koskevasta menettelystä. Jos jäsenvaltio ei ole kuitenkaan säätänyt tällaisesta mahdollisuudesta, sen kansalliset tuomioistuimet eivät voi vahvistaa tuomiota eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

2. Arviointi

16. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleessa todetaan, että ”tämä asetus ei velvoita jäsenvaltioita mukauttamaan kansallista lainsäädäntöään asetuksessa vahvistettuihin vähimmäisvaatimuksiin”. Lisäksi mainitun asetuksen 19 artiklassa itsessään säädetään, että ”tuomio voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vain, jos velallisella on *tuomiojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti* oikeus pyytää tuomion tutkimista uudelleen”.[4] Näin ollen katson, ettei eurooppalaisesta

3 — Asiaa voidaan tarkastella analogisesti tuomion Krombach (C-7/98, EU:C:2000:164) kanssa, jossa todettiin tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan, 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32; konsolidoitu teksti, EYVL 1998, C 27, s. 1) yhteydessä, että ”vaikka – – yleissopimuksen tavoitteena on yksinkertaistaa tuomioiden vastavuoroiseen tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon liittyviä muodollisuuksia, tähän tavoitteeseen ei kuitenkaan saa pyrkiä heikentämällä puolustautumisoikeuksia” (tuomion 43 kohta). Ks. myös tuomio Debaecker/Bouwman (49/84, EU:C:1985:252, 10 kohta).

4 — Kursivointi tässä. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 4 artiklan 4 alakohdan määritelmän mukaan ”tuomiojäsenvaltiolla” tarkoitetaan ”jäsenvaltiota, jossa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistettava tuomio on annettu – –”.

täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa edellytetä Belgian lainsäädännön mukauttamista kyseisessä asetuksessa vahvistettuihin menettelyä koskeviin vähimmäisvaatimuksiin. Kuten myös johdanto-osan 19 perustelukappaleessa todetaan, eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetulla asetuksella kannustetaan mukauttamaan kansallinen lainsäädäntö vahvistettuihin vähimmäisvaatimuksiin tekemällä tuomiojäsenvaltiossa annettujen, riitauttamattomia vaatimuksia koskevien tuomioiden täytäntöönpanosta muissa jäsenvaltioissa tehokkaampaa ja nopeampaa, mutta vain siinä tapauksessa, että kyseiset vähimmäisvaatimukset täyttyvät, joten tällaisen mukauttamisen tekemättä jättäminen ei merkitse SEUT 258 artiklassa tarkoitettua jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä. [5]

17. Ehdotan näin ollen, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan siten, ettei SEUT 288 artiklaa rikota pelkästään sillä seikalla, ettei kansallisessa oikeudessa välttämättä säädetä eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan mukaisesta erityisestä uudelleentutkimista koskevasta menettelystä.

B *Toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäinen ja toinen osa*

18. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää muodollisesti toisen ennakkoratkaisukysymyksen, joka on jaettu kolmeen osaan, mikäli ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen kieltävästi.

Toisen ennakkoratkaisukysymyksen kolmannessa osassa on kuitenkin kyse samasta ongelmasta kuin kolmannessa ennakkoratkaisukysymyksessä, joten käsittelen ne yhdessä. Tarkastelen siis ensin toisen ennakkoratkaisukysymyksen kahta ensimmäistä osaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää ensinnäkin, miten eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”tuomion uudelleen tutkiminen” on ymmärrettävä, ja toiseksi se tiedustelee, onko kansallisessa oikeusjärjestyksessä säädettävä uudelleentutkimista koskevasta menettelystä, jota sovelletaan vain siinä tapauksessa, että kutsun tai haastehakemuksen tiedoksianto on tapahtunut siten, ettei siihen ole liittynyt vastaanottotodistusta (eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 14 artikla).

1. Asianosaisten ja muiden osapuolten keskeiset lausumat

19. Portugalin hallitus muistuttaa, että eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa säädetyn mukaisesti tuomion uudelleen tutkimista voidaan pyytää sillä perusteella, ettei velallinen ole voinut vastustaa vaatimusta hänestä riippumattomista syistä kahdessa tilanteessa: ensinnäkin kun haastehakemusta tai kutsua saapua oikeuden istuntoon ei ole annettu velallisesta riippumattomista syistä tiedoksi riittävän ajoissa siten, että velallinen olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, ja toiseksi kun velallinen ei ole voinut vastustaa vaatimusta ylivoimaisen esteen tai hänestä riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi. Portugalin hallitus muistuttaa vielä, etteivät jäsenvaltiot ole velvollisia säätämään oikeusjärjestyksessään nimenomaisesti uudelleentutkimista koskevasta menettelystä, jolla olisi juuri samat ominaisuudet, vaan jos näin ei ole, niiden kansallisten tuomioistuinten tuomioita ei voida vahvistaa eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi.

5 — Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että Belgiaa vastaan on käynnistetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely, mutta kuten komission huomautuksista (27 kohta) käy ilmi, jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen ei liity siihen, ettei Belgian oikeutta ole mukautettu eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 12 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa (myös 19 artiklassa) vahvistettuihin menettelyä koskeviin vähimmäisvaatimuksiin, vaan muun muassa siihen, että Belgia on vahvistanut tuomioita eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi, vaikkei se ole ilmoittanut komissiolle kyseisen asetuksen 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti, että Belgian oikeudessa on olemassa kyseisen asetuksen 19 artiklan vaatimukset täyttävä menettely. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely on tällä hetkellä keskeytettynä siihen saakka, kunnes unionin tuomioistuin antaa ratkaisun nyt käsiteltävässä asiassa.

20. Komission mukaan tuomion vahvistaminen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi edellyttää, että kansallisessa oikeudessa säädetään uudelleentutkimista koskevasta menettelystä niissä kahdessa tilanteessa, jotka sisältyvät eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohtaan. Uudelleentutkimisesta on näin ollen säädettävä ensinnäkin niissä tilanteissa, joissa haastehakemus tai kutsu saapua oikeuden kuultavaksi on annettu velalliselle tiedoksi jollakin eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 14 artiklassa vahvistetuista tavoista (eli kuten kyseisen artiklan otsikosta käy ilmi, ilman vastaanottotodistusta), mutta tämä ei ole tapahtunut velallisesta riippumattomista syistä riittävän ajoissa, niin että velallinen olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa (a alakohta), ja toiseksi niissä tilanteissa, joissa velallinen ei ole voinut vastustaa vaatimusta ylivoimaisen esteen tai hänestä riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi (b alakohta); viimeksi mainittuihin tilanteisiin luetaan mukaan ne tilanteet, joihin on liittynyt vastaanottotodistus (13 artikla) mutta joihin on liittynyt samalla myös jokin puute.

21. Komissio tuo lisäksi esille, etteivät Belgian oikeudessa säädetyt muutoksenhakukeinot, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee ennakkoratkaisukysymyksessään (takaisinsaanti ja valitus), eikä BGW:n 1132 §:ssä mainittu ylimääräinen muutoksenhaku yksityisoikeudellisissa asioissa (jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei mainitse ennakkoratkaisukysymyksissään) voi täyttää eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklassa vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia.

2. Arviointi

a) Toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäinen osa

22. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisessä osassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, miten eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”tuomion uudelleen tutkiminen” on ymmärrettävä.

23. Tässä yhteydessä on tuotava esille, ettei asetuksessa määritellä, mitä uudelleentutkiminen poikkeuksellisissa tapauksissa pitää sisällään, vaan siinä todetaan ainoastaan, että kansallisessa oikeudessa on oltava jokin menettely, jonka avulla velallinen voi vastustaa tuomiota eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa (myös kyseisessä kohdassa mainittuja väljemmin ehdoin, kuten saman artiklan 2 kohdassa säädetään).

24. Koska siis kyseistä menettelyä ei säännellä unionin oikeudessa ja koska eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa viitataan nimenomaisesti tuomiojäsenvaltion lainsäädäntöön, jäsenvaltiot voivat valita erityyppisten muutoksenhakukeinojen välillä, kunhan valitussa menettelyssä kunnioitetaan riittävällä tavalla velallisen puolustautumisoikeutta ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin (eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen johdanto-osan 10 ja 11 perustelukappale). Katson näin ollen analogisesti mainitun asetuksen 18 artiklan kanssa, kuten myös kyseisen asetuksen johdanto-osan 14 perustelukappale vaikuttaa vahvistavan, että velallisen puolustautumisoikeuden kunnioittaminen edellyttää, että velalliselle tarjottava keino antaa mahdollisuuden tuomion uudelleentutkimiseen kaikilta osin, niin ettei rajoituta pelkkiin oikeudellisiin kysymyksiin. [6]

6 — Ks. vastaavasti myös Pabst, S., ”Art. 19 EG-VollstrTitel VO”, teoksessa Rauscher, T. (toim.), *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht – Kommentar*, Sellier, 2010, 13 kohta.

b) Toisen ennakkoratkaisukysymyksen toinen osa

25. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen toinen osa koskee eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan mukaisen uudelleentutkimista koskevan menettelyn sovellettavuutta muissa tilanteissa kuin niissä, joissa haastehakemus tai kutsu saapua oikeuden kuultavaksi on annettu tiedoksi jollakin saman asetuksen 14 artiklassa vahvistetuista tavoista, ja sen osalta on tuotava ensimmäiseksi esille, että unionin tuomioistuin pyysi ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta selventämään, missä määrin pääasiassa oli (tai ei ollut) tosiasiallisesti kyseessä tällainen tilanne. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vastasi, että ”kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia koskee ainoastaan sellaista tapausta, jossa velallisen ei ole – tiedoksiantotavasta riippumatta – mahdollista saattaa alkuperäistä tuomiota ”uudelleen tutkituttavaksi” aineellisten kysymysten osalta kaikissa ylivoimaisen esteen ja velallisesta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden tapauksissa.” Toisin sanoen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvisti, että nyt käsiteltävän asian tosiseikat kuuluvat lähtökohtaisesti eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisalaan.

26. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan, sellaisena kuin se on esitetty, on kuitenkin vastattava riippumatta siitä, kumpaan eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan kahdesta hypoteettisesta tilanteesta pääasian taustalla olevat tosiseikat sijoittuvat. Näin on siksi, ettei tuomion vahvistaminen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi edellytä kyseisen säännöksen mukaan sitä, että jompaankumpaan eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa mainittuun poikkeukselliseen tilanteeseen sijoittuvalla velallisella on tai on ollut *konkreettisesti* mahdollisuus pyytää tuomion uudelleen tutkimista, vaan sitä, että tuomiojäsenvaltion oikeusjärjestyksessä on oltava olemassa *abstraktisti* ”asianmukainen järjestelmä” (johdanto-osan 14 perustelukappale), jossa tuomion uudelleentutkimista kaikilta osin on mahdollista pyytää molemmissa tapauksissa.[7] Lisäksi tästä mekanismista on pitänyt ilmoittaa komissiolle kyseisen asetuksen 30 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

27. Tämä arviointi vahvistaa sen seikan, että nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tilanteessa asiaa käsittelevä tuomioistuin ei voi aina tietää, kumpi eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan tilanteesta saapumatta jättäneen velallisen kohdalla on kyseessä, ja näin ollen ratkaistaessa, vahvistetaanko annettu tuomio eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi, tuomioistuimen on arvioitava kyseisten keinojen olemassaoloa abstraktisti eikä konkreettisesti.

28. Edellä esitetyn perusteella jäsenvaltion tuomioistuinten antamien tuomioiden vahvistaminen eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi edellyttää muutakin kuin sitä, että kyseisen jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä on säädetty uudelleentutkimista koskevasta menettelystä siinä tapauksessa, että haastehakemus tai kutsu saapua oikeuden kuultavaksi on annettu velalliselle tiedoksi eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 14 artiklassa mainitulla tavalla eli ilman vastaanottotodistusta (edellyttäen luonnollisesti, ettei tiedoksiantoa ole annettu velallisesta riippumattomista syistä riittävän ajoissa, niin että velallinen olisi voinut valmistautua vastaamaan asiasta, sillä mainitun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii luetelmakohdassa vahvistetut vaatimukset ovat kumulatiivisia).[8] Lisäksi on välttämätöntä, että kyseisen jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä säädetään uudelleentutkimista koskevasta menettelystä silloin, kun kyseeseen tulee mainitun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu tilanne eli jos velallinen ei ole

7 — Ks. mm. Arnold, S., ”VO (EG) 805/2004 – Art. 19”, teoksessa Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, 2014, 1 kohta; em. Pabst, S. (alaviite 6), 4 kohta, sekä Kropholler/von Hein, ”Art. 19 EuVTVO”, teoksessa *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9. painos, Frankfurt am Main, Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, 5 kohta siinä mainittuine tekijöineen.

8 — Säännöksen sisältö on ristiriitainen, sillä vastuu viittaa kirjaimellisesti tiedoksiantoon, vaikka tiedoksianto, jos se suoritetaan ilman vastaanottotodistusta, ei todellisuudessa riipu lainkaan velallisesta. Näin ollen on loogista ajatella, että velallisen vastuulla tarkoitetaan niitä *olosuhteita, joissa velallinen saa tiedon tiedoksiannon sisällöstä*, ja tällöin velallinen tulisi vastuuseen, jos hän ei esimerkiksi huolimattomuuttaan lue postiaan säännöllisesti [ks. tässä yhteydessä em. Pabst, S. (alaviite 6), 9 kohta ja em. Arnold, S. (alaviite 7), 11 kohta; ks. myös van Drooghenbroeck, J. F. ja Brijs, S., ”La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen”, teoksessa de Leval, G. ja Candela Soriano, M. (toim.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*, Bryssel, Larcier, 2007, s. 249].

voinut vastustaa vaatimusta ylivoimaisen esteen tai hänestä riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi (myös siinä tapauksessa, että tiedoksianto on suoritettu eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 13 artiklassa säädetyllä tavalla eli jos siihen on liittynyt vastaanottotodistus).

C *Toisen ennakkoratkaisukysymyksen kolmas osa ja kolmas ennakkoratkaisukysymys*

29. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen kolmannessa osassa ja kolmannessa ennakkoratkaisukysymyksessä tiedustellaan, vastaavatko kansallisessa oikeudessa säädetyt takaisinsaanti ja valitus, mukaan luettuna mahdollisuus pidentää näiden muutoksenhakukeinojen käyttämiselle asetettua määräaikaa, kun kyseessä on ylivoimainen este, eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja, uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevia vaatimuksia.

1. Asianosaisten ja muiden osapuolten keskeiset lausumat

30. Puolan hallitus toteaa ylivoimaisen esteen ja velallisesta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden välisiä eroja tarkasteltuaan, että mahdollisuus pidentää preklusiivisia määräaikoja, joita velallinen ei ole voinut noudattaa ylivoimaisen esteen tai hänestä riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, tarjoavat riittävän suojan mainitussa 19 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

31. Komission mukaan BGW:n 50 §:ssä, sellaisena kuin sitä on tulkittu Belgian oikeuskäytännössä, ei ilmeisesti sallita (valitukselle ja takaisinsaannille) asetettujen määräaikojen pidentämistä tavalla, joka vastaisi eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetukseen 19 artiklan vaatimuksia, erityisesti koska ylivoimaisen esteen käsitettä tulkitaan Belgian oikeudessa hyvin suppeasti niin, etteivät 19 artiklassa tarkoitetut poikkeukselliset olosuhteet kuulu sen soveltamisalaan.

32. Belgian hallitus ehdottaa, että kolmeen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan yhteisesti siten, että velallisella on Belgiassa käytettävissään joka tapauksessa, myös kun kyse on ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisista olosuhteista, eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa edellytetyn mukainen asianmukainen ja riittävä muutoksenhakukeino. Se toteaa ylivoimaisen esteen ja velallisesta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteistä, että ylivoimainen este, sellaisena kuin Belgian Hof van Cassatie on sen määritellyt, kattaa myös velallisesta riippumattomat poikkeukselliset olosuhteet, jos velallisen on ollut mahdotonta toimia ja jos tällaiset olosuhteet ovat olleet ennalta-arvaamattomia ja väistämättömiä. Belgian hallitus toteaa niin ikään, että menettelyn vireilläolosta tietämätön vastaaja, jolle ei ole annettu tuomiota tiedoksi, voi vaatia takaisinsaantia tai valittaa tuomiosta saatuaan siitä tiedon, vaikka tällaiselle muutoksenhaulle asetettu tavanomainen määräaika olisi päättynyt, kunhan hän toimii viipymättä.

2. Arviointi

33. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen mukaan Belgian oikeusjärjestyksessä säädetään lähinnä kahdesta keinosta, joilla tuomion uudelleentutkimista voidaan pyytää nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tilanteessa: takaisinsaanti, jolla on tarkoitus hakea muutosta yksipuolisiin tuomioihin (BGW:n 1047 § ja sitä seuraavat pykälät), ja valitus (BGW:n 1050 § ja sitä seuraavat pykälät). BGW:n 1048 ja 1051 §:ssä säädetyn mukaisesti kyseisten muutoksenhakukeinojen käyttämiselle asetettu määräaika on kuukauden pituinen ja se lasketaan tuomion tiedoksiantamisesta; määräaikaa voidaan pidentää BGW:n 55 §:n mukaisesti siinä tapauksessa, ettei vastaajalla ole kotipaikkaa Belgiassa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Belgian Hof van Cassatie tulkitsee BGW:n 50 §:ää siten, että muutoksenhaulle asetettua määräaikaa voidaan pidentää, kun kyseessä on ylivoimainen este.

34. Ensimmäisenä lähtökohdaksi on otettava, että kansallisen oikeuden tulkinta on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on nimittäin niin, että ”unionin tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ei ole lausua kansallisten säännösten tulkinnasta eikä antaa ratkaisua siitä, onko kansallinen tuomioistuin tulkinnut näitä säännöksiä oikein”. [9] Unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ”soveltaa” unionin oikeuden säännöksiä tiettyyn tosiasialliseen tilanteeseen. [10]

35. Näin ollen unionin tuomioistuimen on esitettävä nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle kaikki tarvittavat seikat eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan sisällöstä sekä siinä vahvistetuista vaatimuksista, kun taas ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tehtävä pyytämästään tulkinnasta päätelmät ja ratkaistava, täyttääkö kansallinen lainsäädäntö mainitussa 19 artiklassa vahvistetut menettelyä koskevat vähimmäisvaatimukset.

36. Kuten edellä todettiin, eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklassa vahvistetaan muiden kyseisen asetuksen III lukuun sisältyvien säännösten tavoin menettelyä koskevat vähimmäisvaatimukset, jotka tuomiojäsenvaltion tuomioistuinmenettelyn on täytettävä, jotta kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinten antamat riitauttamattomia vaatimuksia koskevat tuomiot voidaan vahvistaa eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi. Tämän ratkaisuehdotuksen 28 kohdassa kuvatut kaksi tilannetta sisältyvät mainittuun 19 artiklaan. Kuten on jo todennut, jäsenvaltion oikeusjärjestyksen voidaan katsoa täyttävän uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevat vähimmäisvaatimukset, jos velallinen voi pyytää riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion uudelleen tutkimista kummassa tahansa kyseisistä tilanteista.

37. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetussa tilanteessa on ajateltu nimenomaisesti sitä, että asiakirja, jonka perusteella velallisen olisi pitänyt toimia, on annettu velalliselle tiedoksi jollakin mainitun asetuksen 14 artiklan mukaisista tavoista, joille kaikille on yhteistä se, ettei ole varsinaisia takeita vaan ainoastaan hyvin suuri todennäköisyys siitä, että tiedoksiannon kohteena oleva velallinen on saanut kyseisen asiakirjan, kuten eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen johdanto-osan 14 perustelukappaleesta käy ilmi. On kuitenkin mahdollista, että aiheutuu mainitun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun kaltainen tilanne, jossa tiedoksianto on tapahtunut joko 13 artiklassa säädetyn mukaisesti (eli siten, että siihen on liittynyt velallisen vastaanottotodistus) tai muulla tavalla, mutta velallisen on ollut ylivoimaisen esteen tai hänestä riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi mahdotonta riitauttaa vaatimusta. Samoin voi aiheutua tilanne, jossa tiedoksianto on tapahtunut puutteellisesti eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen vähimmäisvaatimuksia noudattamatta.

38. Tuomiossa eco cosmetics ja Raiffeisenbank St. Georgen, [11] jossa unionin tuomioistuin tulkitsi eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan kanssa näennäisen analogista säännöstä, asetuksen (EY) N:o 1896/2006 20 artiklaa, oli kyse nimenomaisesti tilanteesta, jossa tiedoksianto ei ollut tapahtunut asianmukaisella tavalla tai lainkaan. [12] Mainitussa 20 artiklassa säädetään eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn yhteydessä annetun maksamismääräyksen uudelleen tutkimisesta poikkeuksellisissa tapauksissa. Unionin tuomioistuin totesi mainitussa tuomiossa, että kun eurooppalaista maksamismääräystä ei ole annettu tiedoksi tavalla, joka täyttää asetuksessa N:o 1896/2006 vahvistetut vähimmäisvaatimukset, ei siinä – muun muassa asetuksen 20 artiklassa – säädettyjä menettelyitä sovelleta. Tällaisissa tapauksissa vastaajalla ei ole ollut todellista eikä perusteltua mahdollisuutta vastustaa kyseistä vaatimusta mainitun asetuksen 16 artiklassa säädetyn

9 — Ks. mm. tuomio Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

10 — Ks. mm. tuomio Patriciello (C-163/10, EU:C:2011:543, 21 kohta) ja tuomio NLB Leasing (C-209/14, EU:C:2015:440, 25 kohta).

11 — C-119/13 ja C-120/13, EU:C:2014:2144.

12 — Eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL L 399, s. 1).

mukaisesti.[13] Kun tiedoksiantoon liittyvät sääntöjenvastaisuudet ilmenevät vasta sen jälkeen, kun eurooppalaisesta maksamismääräyksestä on tullut täytäntöönpanokelpoinen, vastaajalla on oltava mahdollisuus valittaa asiasta kansallisessa oikeudessa säädettyjen muutoksenhakukeinojen mukaisesti siten,[14] että jos sääntöjenvastaisuuden osoitetaan tapahtuneen, täytäntöönpanokelpoisuudesta tehdystä päätöksestä tulee pätemätön.

39. Unionin tuomioistuimen näkemystä tuomiossa eco cosmetics ja Raiffeisenbank St. Georgen[15] asetuksen N:o 1896/2006 20 artiklasta ei voida nähdäkseni soveltaa ainoastaan näennäisesti analogiseen säännökseen, kuten eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklaan. Mainitun tuomion mukaan on niin, että jos tiedoksianto ei täytä asetuksessa N:o 1896/2006 vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia, velallinen ei saa mahdollisuutta vastustaa eurooppalaista maksamismääräystä kyseisessä asetuksessa erityisesti tätä varten säädetyllä tavalla eli antamalla vastineen. Tällaisessa tilanteessa mainitun asetuksen 20 artiklassa säädettyyn muutoksenhakukeinoon ei ole lainkaan mahdollisuutta. Jos eurooppalainen maksamismääräys on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi sen seurauksena, ettei vastaajalla ole ollut mahdollisuutta esittää vastinetta, täytäntöönpanokelpoisuus voidaan riitauttaa kansallisessa oikeudessa säädetyin menettelyin, joihin viitataan asetuksen N:o 1896/2006 26 artiklassa, kun kyseessä on mikä tahansa prosessuaalinen kysymys, josta ei ole säädetty kyseisessä asetuksessa, mutta näin ei voida kuitenkaan tehdä asetuksen 20 artiklan kautta.

40. Toisin kuin asetuksen N:o 1896/2006 20 artiklassa, eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklassa ei luoda unionin oikeuteen kuuluvaa uudelleentutkintamenettelyä eikä säädetä tällaisesta menettelystä[16] vaan siinä vahvistetaan joukko vähimmäisvaatimuksia, jotka jäsenvaltioiden prosessioikeuksien on täytettävä (abstraktisti), jotta niiden tuomioistuinten antamat tuomiot voidaan vahvistaa eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi.[17]Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklaa sovelletaan myös silloin, jos eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen yhteydessä asiakirja, jonka perusteella velallisen olisi pitänyt toimia, on annettu tiedoksi puutteellisella tavalla – myös tilanteessa, johon komissio viittaa ja jossa on käytetty yhtä eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 13 artiklassa säädettyä tiedoksiantotapaa, johon on liittynyt velallisen vastaanottotodistus.

41. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklassa vahvistettujen menettelyä koskevien vähimmäisvaatimusten täyttämiseksi kansallisessa oikeudessa säädetyille muutoksenhakukeinoille ei voida asettaa määräaikaa, joka lasketaan siitä hetkestä alkaen, jona asiakirja, jonka perusteella velallisen on toimittava, annetaan tiedoksi – etenkään tilanteessa, jossa tiedoksianto on suoritettu puutteellisella tavalla. Voi nimittäin käydä niin, että tiedonanto on tapahtunut mutta velallinen ei kaikesta huolimatta erinäisten syiden vuoksi saa sisäisessä oikeudessa asetetun määräajan kuluessa tietoonsa tiedoksiannon sisältöä tai ettei velallinen hänestä riippumattomista syistä saa sisältöä tietoonsa riittävän ajoissa, niin että olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myöntää unionin tuomioistuimen pyynnöstä antamissaan lisätiedoissa, ”muutoksenhaulle asetettu määräaika voi – – olla päättynyt ennen kuin velallinen pystyi käyttämään muutoksenhakukeinoa”.

13 — Kuten unionin tuomioistuin totesi mainitun tuomion 41 kohdassa, ”jos eurooppalaista maksamismääräystä ei kuitenkaan anneta tiedoksi [asetuksessa] N:o 1896/2006 – – vahvistettujen vähimmäisvaatimusten mukaisesti, – – vastapuolella ei välttämättä ole kaikkia hyödyllisiä tietoja, joiden perusteella hän voi päättää, pitääkö hänen vastustaa maksamismääräystä vai ei”. Tämä vaikuttaa puolestaan niiden menettelyiden asianmukaisuuteen, joista takaisinsaannin vaatimiselle asetetun määräajan päättyminen riippuu, kuten mainitussa 20 artiklassa tarkoitettuun uudelleentutkimista koskevaan menettelyyn.

14 — Tuomio eco cosmetics ja Raiffeisenbank St. Georgen (C-119/13 ja C-120/13, EU:C:2014:2144, 46 ja 47 kohta).

15 — C-119/13 ja C-120/13, EU:C:2014:2144.

16 — Ks. tässä yhteydessä myös em. Pabst, S. (alaviite 6), 3 kohta.

17 — Ks. vastaavasti myös em. Arnold, S. (alaviite 7), 4 kohta, josta käy ilmi, että toisin kuin asetuksen N:o 1896/2006 20 artiklassa, eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklassa ei vahvisteta mitään konkreettista seurausta tilanteessa, jossa velallisen esittämä uudelleentutkimista koskeva pyyntö hyväksytään (ibidem, 8 kohta).

42. Tämä näkemys vahvistuu, kun tarkastellaan (asetuksen (EY) N:o 44/2001[18] 34 artiklan 2 kohtaan liittyvää) tuomiota ASML,[19] jossa vahvistettiin, että ”jotta – – voitaisiin katsoa, että vastaaja ’olisi voinut’ hakea itseään vastaan annettuun yksipuoliseen tuomioon muutosta asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetulla tavalla, hänen on pitänyt saada tietoonsa tämän tuomion sisältö siten, että hän on voinut hyvissä ajoin puolustaa oikeuksiaan tehokkaasti tuomiovaltion tuomioistuimessa”,[20] sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Miragall Escolano ym. antamaa tuomiota,[21] jonka mukaan oikeutta nostaa kanne tai hakea muutosta voidaan käyttää siitä hetkestä lähtien, jona asianosaiset ovat voineet tosiasiallisesti saada tietoonsa tuomioistuinratkaisut, joista aiheutuu heille rasitteita tai jotka saattavat loukata heidän oikeuksiaan tai perusteltua etuaan.

43. Näin ollen katson, etteivät uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevat vähimmäisvaatimukset täyty jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa vastaajaa estetään pyytämästä tuomion uudelleen tutkimista, kun yhden kuukauden pituinen määräaika, joka lasketaan tiedoksiannon ajankohdasta eikä ajankohdasta, jona vastaaja on saanut tietoonsa tiedoksiannon sisällön, on päättynyt. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, onko tilanne kansallisessa oikeudessa tosiasiallisesti tämä.

44. Mitä tulee siihen seikkaan, osoittautuuko mahdollisuus pidentää mainittujen tuomioiden preklusiivisia määräaikoja ylivoimaisen esteen tai velallisesta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi BGW:ssä säädetyllä tavalla riittäväksi siten, että eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistetut vaatimukset täyttyvät, painotan kansallisen oikeuden tulkitsemisen kuuluvan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainitaan samanaikaisesti sekä ylivoimainen este että muut velallisesta riippumattomat poikkeukselliset olosuhteet, joten on selvää, että nämä kaksi käsitettä erotetaan kyseisessä säännöksessä toisistaan.[22] Näin ollen on nähdäkseni pääteltävä, että eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annettu asetus on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa sallitaan riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion uudelleentutkimiselle asetetun määräajan pidentäminen ainoastaan silloin, kun kyseessä on ylivoimainen este, muttei silloin, kun kyseessä ovat muut velallisesta riippumattomat poikkeukselliset olosuhteet, jotka ovat saattaneet estää häntä vastustamasta vaatimusta. Tämä on täysin johdonmukaista sen tavoitteen kanssa, jonka mukaan tuomio voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi ainoastaan silloin, jos velallisen puolustautumisoikeus ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on taattu riittävällä tavalla (ks. eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen johdanto-osan 10 ja 11 perustelukappale). Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, onko tilanne kiistanalaisessa kansallisessa oikeudessa tämä.

45. Näin ollen ehdotan, että toisen ennakkoratkaisukysymyksen kolmanteen osaan ja kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan siten, etteivät uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevat vähimmäisvaatimukset täyty jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa velallista estetään pyytämästä tuomion uudelleen tutkimista, kun määräaika, joka lasketaan tiedoksiannon ajankohdasta

18 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EYVL L 12, s. 1). Kuten komissio tuo esille, eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklalla on samankaltainen tehtävä kuin asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 kohdalla, joten viimeksi mainitun säännöksen tulkinnalla on merkitystä ensin mainitun säännöksen tulkinnan kannalta.

19 — – C-283/05, EU:C:2006:787, 48 kohta.

20 — Ks. myös tuomio Debaecker v. Bouwman (49/84, EU:C:1985:252), jonka mukaan on niin, että se seikka, onko tiedoksianto suoritettu riittävän ajoissa, niin että velallinen on voinut valmistautua vastaamaan asiassa, riippuu tosiseikkojen arvioinnista, eikä siitä voida näin ollen säätää tuomion antaneen tuomioistuimen kansallisessa oikeudessa eikä täytäntöönpanevan jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa (tuomion 27 kohta).

21 — Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio Miragall Escolano ym. v. Espanja, 25.1.2000, Recueil des arrêts et décisions 2000-I, s. 275, 37 kohta.

22 — Käytetty malli on sama kuin asetuksen N:o 1896/2006 20 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, jonka osalta unionin tuomioistuin on vahvistanut jo tuomiossa Novontech-Zala (C-324/12, EU:C:2013:205, 24 kohta), että kyseessä on kaksi eri seikkaa, todetessaan, että ”on välttämätöntä – ylivoimaista estettä lukuun ottamatta –, että – – vastapuoli ei ole voinut vastustaa vaatimusta vastustamiselle asetetussa määräajassa poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi”.

eikä ajankohdasta, jona velallinen on saanut tosiasiallisesti tietoonsa tiedoksiannon sisällön, on päättynyt. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, annetaanko kansallisessa prosessioikeudessa ja sitä koskevassa jäsenvaltion tuomioistuinten tekemässä tulkinnassa mahdollisuus pidentää riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion uudelleentutkimisen vaatimiselle asetettua määräaikaa paitsi silloin, kun kyseessä on ylivoimainen este, myös silloin, kun kyseessä ovat muut velallisesta riippumattomat poikkeukselliset olosuhteet, jotka ovat saattaneet estää velallista vastustamasta vaatimusta eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 19 artiklassa säädetyllä tavalla.

D *Neljäs ennakkoratkaisukysymys*

46. Neljännessä ennakkoratkaisukysymyksessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, onko tuomion vahvistaminen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi luonteeltaan lainkäyttöön kuuluva ratkaisu, joka kuuluu näin ollen tuomarin tehtäväksi ja jota on haettava haastehakemuksella, vai voidaanko se antaa tuomioistuimen kirjaajan tehtäväksi.

1. Asianosaisten ja muiden osapuolten keskeiset lausumat

47. Belgian hallituksen mukaan vahvistaminen ei ole luonteeltaan lainkäyttöön kuuluva ratkaisu, joten se voidaan antaa tuomioistuimen kirjaajan tehtäväksi.

48. Puolan hallitus tuo esille, että menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen nojalla kansallisessa oikeudessa on määritettävä, mikä viranomainen vahvistamisesta huolehtii. Sen ei tarvitse välttämättä olla tuomari, kunhan tehokkuusperiaatetta noudatetaan.

49. Portugalin hallituksen mukaan mainitussa asetuksessa ei säädetä, että juuri tuomarin on vahvistettava riitauttamatonta vaatimusta koskeva tuomio eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi,[23] mutta se toteaa, että kun kyseessä on tuomio, vahvistamisesta tehtävä päätös on tuomioistuimen ratkaisu, jolloin tuomion antava tuomari on toimivaltainen myös varmistamaan, että asetuksessa säädetyt vaatimukset täyttyvät, jotta tuomio voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi; ratkaisun perusteella täytäntöönpanoperuste voidaan tunnustaa automaattisesti ilman muita muodollisuuksia, joten se kuuluu välttämättä tuomarin annettavaksi.[24]

50. Komission näkemyksen mukaan vahvistamisen ei välttämättä tarvitse olla tuomarin tehtävä, vaan jäsenvaltiot voivat antaa sen tuomioistuimessa työskentelevän virkamiehen tehtäväksi edellyttäen, ettei eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen tehokkuutta vaaranneta eikä asianomaisille osapuolille aiheudu ylimääräistä rasitusta. Komission mukaan[25] jäsenvaltioiden on valvottava, että niillä henkilöillä, joiden tehtäväksi vahvistaminen annetaan, on asianmukainen oikeustieteellinen koulutus, jotta nämä pystyvät suorittamaan asetuksessa vaaditun objektiivisen arvioinnin.

23 — Portugalin hallituksen esittämien huomautusten 18 kohta.

24 — Portugalin hallituksen esittämien huomautusten 15 kohta.

25 — Komission esittämien huomautusten 13 kohta.

2. Arviointi

51. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään ainoastaan, että riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion vahvistamista eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi on haettava tuomion antaneelta tuomioistuimelta,[26] ja näin ”jäsenvaltioille jää harkinnanvaraa lainkäyttövallan osoittamisessa”.[27] Belgia on käyttänyt tätä harkinnanvaraa ja päättänyt antaa eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annettuun asetukseen liittyvän vahvistamistehtävän tuomioistuimen kirjaajalle tuomarin sijaan.[28]

52. Toisistaan on nähdäkseni erotettava ennen kaikkea, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vaikuttaa tehneen ennakkoratkaisukysymystä muotoillessaan, ”tuomion vahvistaminen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi” (eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 6 artikla) ja ”vahvistavan todistuksen antaminen” (eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 9 artikla).[29] Kun eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistamista koskeva päätös (joka edellyttää eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa vahvistettujen vähimmäisvaatimusten noudattamisen valvontaa) on annettu, vahvistavan todistuksen antaminen ei ole välttämättä tuomarin tehtäväksi kuuluva toimi, vaan se voidaan jättää tuomioistuimen kirjaajalle.

53. Varsinaisesta vahvistamisesta on todettava, kun jätetään sivuun pelkästään se kieliopillinen peruste, että eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa viitataan joka kerta tuomioistuimeen vahvistamisesta vastaavaa viranomaista nimettäessä,[30] että epäilen vahvasti sitä, että kyseinen tarkastelu voitaisiin jättää tuomioistuimen kirjaajan tehtäväksi. Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetussa asetuksessa vaadittu tarkastelu ei nimittäin ole pelkästään muodollinen, vaan siinä edellytetään tuomarin antaman tuomion ja noudatetun menettelyn lainmukaisuuden valvontaa, mikä merkitsee, että siinä on muun muassa valvottava, annetaanko tuomiojäsenvaltion oikeudessa mahdollisuus muutoksenhakuun mainitun asetuksen 19 artiklassa tarkoitetulla tavalla, mikä vaikuttaa erityisesti Belgian tapauksessa herättäneen paljon kiistaa oikeuskäytännössä ja oikeusopillisessa keskustelussa, kuten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä tiedoista käy ilmi.[31]

26 — Tällä tarkoitetaan 4 artiklan 6 kohdan mukaan ”tuomioistuinta, jossa asia oli vireillä 3 artiklan 1 kohdan a, b tai c alakohdassa vahvistettujen edellytysten täyttyessä”.

27 — KOM(2004) 90 lopullinen, 3.3.2 kohta; asetuksen antamista varten vahvistetussa neuvoston yhteisessä kannassa esitetyt, silloista 5 artiklaa koskevat huomautukset.

28 — Tämä on tehty 22.6.2005 annetulla ministeriön yleisohjeella (Moniteur belge 28.10.2005, s. 47402). Tätä ratkaisua ovat arvostelleet Kropholler/von Hein, ”Art. 6 EuVTVO”, teoksessa *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9. painos, Frankfurt am Main, Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, 3 kohta siinä mainittuine tekijöineen. Ks. vastaavasti erityisesti Belgian tapauksen osalta van Drooghenbroeck, J. F. ja Brijs, S., *Un titre exécutoire européen*, Bryssel, Larcier, 2006, s. 14 ja sitä seuraavat sivut; samoilta tekijöiltä ”La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen”, teoksessa de Leval, G. ja Candela Soriano, M. (toim.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*, Bryssel, Larcier, 2007, s. 215 ja sitä seuraavat sivut, ja Gielen, P., ”Le titre exécutoire européen, cinq ans après: rêve ou réalité?”, *Journal des Tribunaux*, 2010, s. 571. Ks. kattava yhteenveto alaa koskevasta Belgian oikeuskäytännöstä sekä tuomioiden vahvistamiseen eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi Belgiassa liittyvästä tuomareiden ja tuomioistuinten kirjaajien käytännöstä, Vanheukelen, C., ”Le titre exécutoire européen – Approche d’un praticien du droit”, teoksessa de Leval, G. ja Georges, F. (toim.), *Le Droit judiciaire en mutation. En hommage à Alphonse Kohl*, Liège, Anthemis, 2007, s. 17 ja sitä seuraavat sivut.

29 — ”Eurooppalainen täytäntöönpanoperuste ei ole erityistuomio, vaan se luonnehtii tiettyjen tuomioiden, sovintojen ja asiakirjojen laatua siten, että kun on todettu, että nämä on annettu tiettyjä vaatimuksia noudattaen, ja asiakirjalla (eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistavalla todistuksella) on vahvistettu näiden vaatimusten täyttyminen, kyseiset tuomiot, sovinnot ja asiakirjat säilyttävät koko Euroopan yhteisössä saman täytäntöönpanokelpoisuuden kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ne on annettu – – Eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistava todistus – – on asiakirja, jolla vahvistetaan mainittujen edellytysten täyttyminen ja josta käy ilmi – – täytäntöönpanokelpoisen tuomion olennainen sisältö – – Eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen laatu käy ilmi asiaankuuluvasta eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistavasta todistuksesta” (Gil Nievas, R. ja Carrascosa González, J., ”Consideraciones sobre el Reglamento 805/2004, de 21 de abril de 2004, por el que se establece un título ejecutivo europeo para créditos no impugnados”, teoksessa Calvo Caravaca, A. L. ja Castellanos Ruiz, E., (toim.), *La Unión Europea ante el Derecho de la globalización*, Colex, 2008, s. 380 ja 381).

30 — Ks. niin ikään johdanto-osan 17 perustelukappale, jonka mukaan tuomioistuimilla ”on toimivalta tutkia, onko menettelyä koskevia vähimmäisvaatimuksia noudatettu kaikilta osin”.

31 — Ks. myös alaviitteessä 28 mainitut belgialaisten tekijöiden teokset.

54. Nimenomaan silloin, kun on olemassa näin selvä erimielisyys siitä, täyttääkö jäsenvaltion sisäinen oikeus mainitussa 19 artiklassa vahvistetut vähimmäisvaatimukset, tuomion vahvistamisesta eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi annettava päätös on nähdäkseni jätettävä ainoastaan tuomarin tehtäväksi. Lisäksi on otettava huomioon, ettei vahvistamisesta annettavaan päätökseen voida hakea muutosta, kuten eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 10 artiklan 4 kohdassa säädetään,[32] eivätkä täytäntöönpanevan jäsenvaltion tuomioistuimet pysty tarkistamaan, onko menettelyä koskevat vähimmäisvaatimukset täytetty tuomiojäsenvaltiossa.[33]

55. Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen ja nimenomaan, jotta taataan perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettujen oikeuksien eli velallisen puolustautumisoikeuden ja velallisen oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden täysimääräinen kunnioittaminen, erityisesti kun kyseessä on nyt käsiteltävän asian tavoin merkittävä oikeusopillinen kiista, tuomion vahvistamisesta eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi annettava päätös on nähdäkseni jätettävä yksinomaan tuomarin tehtäväksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, että vahvistamisen osoittavan todistuksen antaminen voidaan antaa tuomioistuimen kirjaajan tehtäväksi.

56. Mitä tulee siihen, onko tuomion vahvistamista eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi haettava haastehakemuksella (neljännen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisen osan viimeinen luetelmakohta), eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 6 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiossa annettu riitauttamatonta vaatimusta koskeva tuomio on vahvistettava eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi tuomion antaneelle tuomioistuimelle *milloin tahansa* tehtävästä hakemuksesta. Kuten komissio tuo esille, ei olisi järkevää edellyttää, että vahvistamista olisi pyydettävä yhdessä haastehakemuksen kanssa (joskin kyseinen pyyntö voidaan kiistatta esittää kyseisessä vaiheessa), sillä tuolloin ei vielä voida tietää, tullaanko vaatimusta riitauttamaan ja täyttääkö myöskään kyseisen menettelyn päätteeksi annettava tuomio tarvittavat vaatimukset, jotta se voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

57. Näin ollen ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen siten, että tuomion vahvistamisesta eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi annettava päätös on jätettävä yksinomaan tuomarin tehtäväksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, että vahvistamisen osoittavan todistuksen antaminen voidaan antaa tuomioistuimen kirjaajan tehtäväksi.

E *Viides ennakkoratkaisukysymys*

58. Viides ennakkoratkaisukysymys esitetään siinä tapauksessa, ettei eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistamista pidetä lainkäyttöön kuuluvana ratkaisuna, ja se liittyy siihen hetkeen, jolloin vahvistamista on haettava. Erityisesti tiedustellaan, voidaanko eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistamista hakea, jos tuomiosta, jonka vahvistamista haetaan, on tullut lainvoimainen.

59. Neljänteen kysymykseen ehdotetun vastauksen perusteella viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole tarpeen vastata.

32 — Eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistava todistus voidaan ainoastaan oikaista, jos kyseessä on ilmeinen asiavirhe, jonka vuoksi tuomio ja todistus ovat ristiriidassa keskenään (eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 10 artiklan 1 kohdan a alakohta), tai peruuttaa, jos todistus on annettu selkeästi virheellisin perustein kyseisessä asetuksessa vahvistetut vaatimukset huomioon ottaen (eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen 10 artiklan 1 kohdan b alakohta).

33 — Eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta annetun asetuksen johdanto-osan 18 perustelukappale.

60. Jos unionin tuomioistuin ei hyväksy neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen esittämääni ehdotusta, on otettava huomioon, että nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta on pyydetty vahvistamaan, onko pääasiassa ollut tosiasiallisesti kyseessä sellainen tilanne, jossa kantajana oleva osapuoli ei ole hakenut tuomion vahvistamista haastehakemuksessa. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvisti hakijan pyytäneen haastehakemuksessaan tuomion vahvistamista eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi, viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole nähdäkseni joka tapauksessa tarpeen vastata, koska kyseessä on hypoteettinen tilanne.

IV **Ratkaisuehdotus**

61. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Hof van Beroep te Antwerpenille seuraavasti:

1) SEUT 288 artiklaa ei rikota pelkästään sillä, ettei kansallisessa oikeusjärjestyksessä välttämättä säädetä erityisestä uudelleentutkimista koskevasta menettelystä riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 805/2004 19 artiklassa säädetyn mukaisesti.

2) Jäsenvaltion tuomioistuinten antamien tuomioiden vahvistamiseksi eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi ei riitä, että kyseisen valtion oikeusjärjestyksessä säädetään mahdollisuudesta hakea uudelleentutkimista, jos haastehakemus tai kutsu saapua oikeuden kuultavaksi on annettu velalliselle tiedoksi asetuksen N:o 805/2004 14 artiklassa mainitulla tavalla ja mainitun asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistetut muut edellytykset täyttyvät. Lisäksi on välttämätöntä, että kyseisen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen mukaan uudelleen tutkimista voidaan pyytää, jos velallinen ei ole voinut vastustaa vaatimusta ylivoimaisen esteen tai hänestä riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi (myös siinä tapauksessa, että tiedoksianto on suoritettu asetuksen N:o 805/2004 13 artiklassa säädetyllä tavalla). Jäsenvaltion valitsemassa menettelyssä on kunnioitettava riittävällä tavalla velallisen oikeutta puolustautumiseen ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä annettava mahdollisuus ratkaisun uudelleen tutkimiseen kaikilta osin, niin ettei siinä rajoituta pelkästään oikeudellisiin kysymyksiin.

3) Uudelleentutkimista poikkeuksellisissa tapauksissa koskevat vähimmäisvaatimukset eivät täyty jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa velallista estetään pyytämästä tuomion uudelleen tutkimista, kun määräaika, joka lasketaan tiedoksiannon ajankohdasta eikä ajankohdasta, jona velallinen on saanut tosiasiallisesti tietoonsa tiedoksiannon sisällön, on päättynyt. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, annetaanko kansallisessa prosessioikeudessa ja sitä koskevassa jäsenvaltion tuomioistuinten tekemässä tulkinnassa mahdollisuus pidentää riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion uudelleentutkimisen hakemiselle asetettuja määräaikoja paitsi silloin, kun kyseessä on ylivoimainen este, myös silloin, kun kyseessä ovat muut velallisesta riippumattomat poikkeukselliset olosuhteet, jotka ovat saattaneet estää velallista vastustamasta vaatimusta asetuksen N:o 805/2004 19 artiklassa säädetyllä tavalla.

4) Tuomion vahvistamisesta eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi annettava päätös on jätettävä yksinomaan tuomarin tehtäväksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, että vahvistamisen osoittavan todistuksen antaminen voidaan antaa tuomioistuimen kirjaajan tehtäväksi.

5) Viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole tarpeen vastata.